

Medailles verzamelen, belegging of kunstverzameling?

Luc Vandamme

De waarde van een medaille is relatief en hangt af van vele factoren. Die zijn intern aan het kunstwerk als kwaliteit, slagaantal en slagmateriaal en extern als mode, markt en kunstgeschiedenis. De aanwezigheid van al deze factoren kan de waarde van een medaille aanzienlijk verhogen, de afwezigheid ervan, of van de meeste factoren, kan ze bijna tot de metaalwaarde of nul herleiden.

Medailles en penningen bestaan er in allerlei soorten. Zo zijn er bijvoorbeeld de medailles van verdienste die een beloning zijn voor de ontvanger (bvb. brandweermidailles). Medailles en penningen kunnen ook een relatiegeschenk zijn. Zo ontstond trouwens de medaille. De schilder Pisanello zocht naar een goedkoper relatiegeschenk dan een schilderij en vond de medaille uit. In onze streken was Quinten Metsys de voortrekker van de medaille. Deze kunstvorm ontstond dus tijdens de Renaissance. Maar een medaille kan ook een propagandamiddel zijn, of een rekenpenning, die de rol van nieuwsverspreider vervulde. Diverse stijlen kunnen voorkomen, van renaissance, rococo, art nouveau... Een penning kan vrij van ontwerp zijn of in opdracht gemaakt, uit erkentelijkheid of... we kunnen blijven doorgaan.

Om de actuele waarde van een medaille te bepalen, bestaan er hulpmiddelen. De voornaamste bron zijn de gepubliceerde resultaten van veilingen. Die prijzen geven slechts een indicatie. De Pisanello-medaille van Filippo Maria Visconti (1391-1447), eerste hertog van Milaan, werd geveild op 30 oktober 1980 voor 2.200 DEM (Veiling Dr. Busso Peus Nachf, auction 300, nr.1395). Diezelfde medaille werd op 21 november 1985, 5 jaar later, geveild voor 2000 NLG! (Veiling Jacques Schulman 282, Amsterdam, nr.2351). In 1993 werd dezelfde medaille geveild in Basel voor 2.000 CHF (Schweizerischer Bankverein, auktion 32, nr.1708)! Men heeft de neiging te denken dat de hamerprijs op een veiling de "basisprijs" is. Dit is zeker niet correct. Er zijn voorbeelden genoeg van medailles waarvan de waarde kunstmatig werd opgedreven. Het idee dat de hamerprijs als basis wordt genomen door de handelaars om die dan systematisch op te drijven, klopt zeker ook niet altijd. Handelaars kopen niet alleen op veilingen, maar verkopen ook soms wat zij in de gewone handel niet kwijtgeraken.

Veilingprijzen kunnen een goed uitgangspunt zijn voor een precieze schatting. Men moet echter rekening houden met de evolutie van de smaak (van de verzamelaars), de mode, maar bij medailleverzamelaars vooral welke catalogi en/of informatie voorhanden is. De laatste jaren werd een sterke inhaalbeweging ingezet qua catalogi en boeken. Zo verschenen recent volgende zeer interessante catalogi:

- Marc Van Craenbroeck, *Mémoire de métal, l'Université Libre de Bruxelles en médailles, plaquettes et Jetons*, Brussel 1999.

- Marc Vancraenbroeck, *Medailles rond de Belgische aanwezigheid in Midden-Afrika 1876-1960*, Brussel 1996.
- André Vincke, *Catalogus van medailles, plaketten en draagpenningen van Josuë Dupon*, Moorslede 1999.
- Luc Vandamme & Daniel Bernier, *Marcel Rau, graveur van Leopold III*, in het Jaarboek van het Europees Genootschap voor Munt- & Penningkunde, Kessel-Lo 1998.
- Luc Vandamme & Daniel Bernier, *Raymond Glorie, zijn numismatisch werk*, in het Jaarboek van het Europees Genootschap voor Munt- & Penningkunde, Kessel-Lo 1998.

Het praktisch gevolg is dat medailles van de Vrije Universiteit Brussel, Congomedailles, medailles van de graveur Josuë Dupon, Marcel Rau en Raymond Glorie welhaast onvindbaar zijn of plots verdubbeld zijn in prijs. Men zou dus bijna moeten weten welke catalogi er in de toekomst zullen uitkomen om echt goede zaken te doen. En ingewijden weten dit ook.

Aangezien het aantal stuks dat van een medaille over het algemeen gemaakt wordt vrij klein is, kunnen een kleine groep van verzamelaars dus hun oog op hetzelfde thema of kunstenaar laten vallen de prijzen enorm opdrijven.

Godefroid Devreese, beeldhouwer en medailleur, maakte in 1901, naast een buste van de Brusselse burgemeester Charles Buls ook een medaille. Een prachtig werk, schitterend gegraveerd, op 100 exemplaren in brons, 20 in zilver en één exemplaar in goud. Onnodig te zeggen dat zo'n klein aantal exemplaren leidt tot schaarste en dure prijzen, zeker gezien het feit dat graveur Devreese erg geliefd is bij de verzamelaars.

In vergelijking met het buitenland liggen de prijzen bij ons op zelfs minder dan de helft van die van bijvoorbeeld Duitsland of Nederland. In Duitsland ligt de minimumprijs op 100 DEM, in Nederland op 100 NLG. Bij ons vindt U courant zeer mooie medailles, van uitstekende kwaliteit, aan 750 BEF en soms nog minder; achterstand die de komende jaren zal verdwijnen. Al was het maar omdat de jongste jaren grote inspanningen werden gedaan door diverse verenigingen om de penningkunst terug op het voorplan te brengen. Ik noem hier o.a.

- de Promotie van de Medaille v.z.w., jaarlijks lidgeld 1.200 BEF en geeft recht op een exclusieve genummerde kunstmedaille en een tijdschrift (viermaandelijks).
- het Europees Genootschap voor Munt- & Penningkunde v.z.w., jaarlijks lidgeld 400 BEF en geeft recht op een jaarboek en een driemaandelijks tijdschrift.
- Art Medal C°, jaarlijks lidgeld 5.425 BEF en geeft recht op een exclusief kunstwerk en medaille van een gerenommeerd kunstenaar.

Waar nu deze kleine kunstwerken die medailles zijn, kopen? Een eerste mogelijkheid, en misschien ook wel de duurste, is kopen op veilingen. Maar daar koopt U echter wel met zekerheid kwaliteit. Een tweede mogelijkheid is U te wenden tot de drie bovengenoemde verenigingen. Zij organiseren op regelmatige basis koop- en kijkdagen voor medailles. De volgende koop- & kijkdag gaat door in het Cultuurcentrum te Heusden-Zolder (deelgemeente Zolder) op zaterdag 13 oktober 2001 van 14 tot 16u30. Of U kan zich wenden tot een handelaar, die het U makkelijk maakt, en U een collectie samenstelt al naargelang uw budget.

Welke medaille/kunstwerk U ook koopt, rond, hol, vierkant, in brons of zilver, gegoten of geslagen, het vaststellen van een prijs blijft zo een delicate evenwichtoefening waarin allerlei factoren meespelen. Misschien is de belangrijkste factor wel dat U er plezier aan beleeft!

De auteur is te bereiken via e-mail op volgend adres: luc.vandamme@pandora.be

*25ste verjaardag van de Nationale Maatschappij van de Belgische Spoorwegen
van de hand van Marcel Rau (1951) in brons*

*Voorzijde: buste van de jeugdige Keizer Karel
Keerzijde: bustes van Godfried Guffens en Jan Swerts
van de hand van Jacques Defort (2000) in tin*

Dit artikel werd gepubliceerd in de weekendbijlage van de Financieel Economische Tijd van zaterdag 13/10/2000.